

на завершальному етапі є рефлексією прочитаного тексту і можуть бути вихідним матеріалом для написання тексту на їх основі, що буде спонукати до формулювання власного тексту.

Таким чином, ми дійшли до продукту-умовиводу, який був запланований у самостійній роботі з навчання читання. Продуктом є повідомлення, яке презентується усно та оцінюється на аудиторному занятті. Презентація передбачає використання студентами як лінгвістичних, так і паралінгвістичних засобів іншомовного спілкування.

Наведені вправи були апробовані у навчальному процесі студентів 2 курсу факультету германської філології КНЛУ і є ефективними у навчанні читання. Такий зміст навчання активізує самостійну роботу студентів і дає можливість ефективно організувати позааудиторну навчальну діяльність з метою оволодіння ІМ, зокрема читанням німецькою мовою. Цілеспрямована організація самостійного навчання і вивчення ІМ, зокрема читання, може компенсувати студентам нестачу часу на аудиторних заняттях, стимулювати їхню дослідницьку діяльність у позааудиторних умовах.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Навчання читання ІМ з використанням стратегій читання стає активною діяльністю у поза аудиторний час. Таке навчання дає можливість студентам проявляти самостійність та індивідуальність не тільки у підготовці іншомовного матеріалу, а й в оволодінні міжкультурною комунікативною компетентністю.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Арванітопуло Е. Г. Проектна методика навчання англійської мови на старшому ступені ліцею. / Е. Г. Арванітопуло. – Автореферат дис. на здобуття наук. ст. канд. пед. наук. К.: – 2006. – 22 с.
2. Кіршова О. В. Методика підготовки магістрів створювати професійно орієнтовані проекти на основі німецькомовних текстів. / О. В. Кіршова. – Автореферат дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук. К.: – 2008. – 24 с.
3. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2008. – 286 с.
4. Тарнопольський О. Б. Методики навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти : Навчальний посібник. / О. Б. Тарнопольський. – К.: Фірма «ІНКОС», 2006. – 248 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Свирідюк Віра Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри німецької філології Київського національного лінгвістичного університету.

Наукові інтереси: теорія та методика викладання іноземних мов з використання інформаційно-комунікаційних технологій.

УДК 37.016:664.002.2:37.012.3-057.4

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ» У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Аліна СТОГНІЙ (Київ)

У статті розглядаються методологічні підходи до побудови навчальної дисципліни «Загальні технології харчових виробництв» в професійній підготовці майбутніх педагогів. При написанні статті використовуються методи аналізу та синтезу наукового дослідження. У процесі професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання у харчовій галузі важливим елементом є визначення компетентнісного, технологічного та підходів до навчального середовища, які можуть оптимізувати цей процес, зробити його більш ефективним і відповідним до потреб суспільства. Дане дослідження не вичерпує всіх аспектів цього важливого питання. До подальших напрямів дослідження вважаємо за доцільне віднести можливість поєднання методологічних підходів в теорії і практиці та їх реалізацію в професійній підготовці майбутніх фахівців.

Ключові слова: методологія, методологічний підхід, навчальне середовище, компетентнісний підхід, технологічний підхід.

Постановка проблеми. Сучасна людина живе в світі створених нею технологій, котрі потрібно розглядати як плоди діяльності. Технології перетворення матерії, енергії, інформації, біологічних об'єктів суттєво відрізняються, але всі вони представляють собою сукупність засобів, методів діяльності. Вчасно реагуючи на соціокультурні та соціально-економічні зміни в світі, технології повинні органічно поєднуватися в системі освіти.

Ефективність педагогічного процесу залежить від його методологічної бази. Оскільки сучасна педагогічна теорія розглядає процес навчання через призму методологічних підходів, тому необхідними умовами вдосконалення професійної освіти можна вважати загально педагогічні та загальнонаукові підходи, їх вдале застосування в навчанні, а також відбір, розробку та вдосконалення методик, аналіз, перевірку та впровадження результатів.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти в Україні методологічні підходи до підготовки педагогів професійного навчання у харчовій галузі, на нашу думку, також потребують перегляду та вдосконалення.

Аналіз актуальних досліджень. Питання підготовки фахівців у вищих навчальних закладах стали предметом дослідження авторитетних науковців В. Анісімова, Л. Гур'єва, Д. Зюзіна, П. Кравчука, В. Кудіна, В. Мадзігона, Г. Нагорної, С. Сисоєвої, Г. Хмари, В. Шило, Є. Яковлева та багато інших учених, в наукових доробках яких окреслено загальні підходи до підготовки фахівців, формування компетентностей, професійного мислення, розвиток комунікативних якостей тощо. Проблема професійної підготовки розглядалася багатьма вченими-педагогами, серед яких можна виділити роботи І. Багаєвої, Є. Барбіної, М. Букач, В. Горбенко, В. Гриньової, І. Ісаєва, Е. Зеєра, Н. Кузьміної, І. Підласого, В. Сластьоніної, І. Харламова та інших.

Методологічні підходи у своїх роботах досліджували К. Абульханова, Б. Ананьєв, Н. Бібік, І. Драч, У. Ешбі, Б. Ломов, М. Нагач, О. Овчарук, Т. Парсонс, І. Родигіна, К. Савченко, О. Садівник, Л. Сень, С. Сисоєва, О. Ситник, Т. Смагіна, Г. Терещук, Н. Фоменко та багато інших.

У той же час цілий ряд аспектів проблеми залишається недостатньо вивченими, а саме реалізація методологічних підходів до побудови дисциплін змісту підготовки майбутніх педагогів професійного навчання.

Мета статті. Метою статті є спроба окреслити, розкрити сутність основних методологічних підходів до навчальної дисципліни «Загальні технології харчових виробництв» у процесі підготовки майбутніх педагогів професійного навчання.

Методи дослідження. При написанні статті використовувались методи, що застосовуються на емпіричному та теоретичному рівнях дослідження, а саме метод аналізу та синтезу.

Виклад основного матеріалу. Неперервне вдосконалення та ускладнення технологій та технологічного устаткування, підвищення наукоємності виробництва харчових продуктів обумовило підвищення вимог до підготовки фахівців у даній галузі. У зв'язку з якісною зміною сфери виробництва почала формуватися потреба суспільства в організації спеціалізованої підготовки педагогів для професійної освіти, зокрема у галузі харчових технологій. На сучасному етапі соціально-економічного та науково-технічного розвитку суспільства педагогічна наука поступово орієнтується на нову соціальну реальність і вимагає оновлення підходів до навчання, в основі яких лежать педагогічні технології. Важливим моментом стає дослідження ефективності передових методологічних підходів, які самостійно чи при їх спільній взаємодії впливають на навчальний процес і дають можливість кардинально змінити і підвищити професіоналізм майбутніх педагогів.

Відповідно до концепції будь-якої педагогічної технології, її основою є підготовка майбутніх педагогів професійного навчання до роботи і передбачає використання різноманітних методологічних підходів у навчальному процесі.

Існують різні визначення терміну «методологія». Наприклад:

1.Методологія (від «метод «і «логія») – вчення про структуру, логічну організацію, методи та засоби діяльності [6].

2.Методологія – система принципів і способів організації та побудови теоретичної і практичної діяльності, а також вчення про цю систему [7].

Найбільш вдалим, на нашу думку є наступне тлумачення даного терміну: **методологія** – це вчення про структурну побудову, логічні конструкції, методи і принципи розв'язання наукової проблеми, конкретніше – вчення про основоположні принципи побудови, форми і засоби наукового пізнання дійсності. Тому, необхідно зазначити, що методологія базується на сукупності принципів і методів, застосування яких у конкретному науковому дослідженні дає можливість розв'язати певну проблему.

Аналіз відповідних інформаційних джерел дозволяє зробити висновок про зближення поглядів різних авторів на дану проблему, принаймні, в тому, що стосується визначення сутності методології педагогіки: це – вчення про структуру, логічну організацію, методи та засоби педагогічної діяльності в області теорії і практики.

У методології педагогіки підхід застосовується для вирішення теоретичних і практичних педагогічних проблем, існуючи як у педагогічних дослідженнях, так і в освітній практиці. Спеціальні дослідження дозволили виявити більше двадцяти п'яти методологічних підходів, що використовуються в сучасній освіті [4]. Якщо раніше мова велася фактично про три підходи – статевіковий, індивідуальний та діяльнісний, то в даний час їх перелік значно поповнився. На рубежі століть з'явилися акмеологічний, валеологічний, гуманістичний, діяльнісний, діагностичний, інтегральний, інформаційний, комунікативний, комплексний, середовищний, ситуаційний, технологічний, соціокультурний, парадигмальний, проблемний, індивідуально-особистісний, компетентнісний, цілісний, ціннісний підходи; розробляються біографічний, інституційний та інші підходи [5, с. 70-72].

Як методологічна категорія підхід визначається як методологічний засіб; методологічна основа дослідження; методологічне підґрунтя для вирішення поставленої проблеми. Поєднуючи в собі кілька функцій, підхід може бути принципом і методом проектування освіти (культурологічний підхід у особистісно-орієнтованій освіті); методологічним регулятором інноваційної діяльності (парадигмальний

підхід у поліваріативності освітньому просторі) тощо. На практиці від правильного розуміння сутності підходу залежить точне визначення його місця і ролі серед інших феноменів педагогічної діяльності, таких, як мета, принцип, форма, метод, прийом [3].

Методологічний підхід визначає принципи організації педагогічного процесу і діяльність його учасників. Для різноманітних аспектів технології це можуть бути різні принципи (комплексний підхід) [5, с. 81].

В процесі підготовки майбутніх педагогів професійного навчання в галузі харчових технологій викладається цілий ряд технічних дисциплін, одна з яких «Загальні технології харчових виробництв», що вивчає закономірності, які обумовлюють перетворення сировини в харчові продукти, загальні принципи технологічних процесів продукції харчових виробництв, зміни, які відбуваються при цьому та чинники, що впливають на формування якості та безпеки продукції.

Враховуючи сучасну наукову думку про те, що реалізація підготовки майбутніх фахівців здійснюється через методологічні підходи та особливості сучасних технологій харчових виробництв, визначимо основні методологічні підходи при побудові навчальної дисципліни «Загальні технології харчових виробництв», яка є нормативною дисципліною у процесі підготовки майбутніх педагогів професійного навчання.

У вітчизняній науково-педагогічній літературі наприкінці 80-х років ХХ століття сформувалось поняття компетентнісного підходу, який досліджували і до сьогодні вивчають вчені та педагоги практики. Наприклад, В. Болотов та В. Серіков стверджують у своїх дослідженнях, що компетентнісний підхід визначає вміння особистості розв'язувати проблеми, що виникають у пізнанні та поясненні явищ дійсності; при засвоєнні сучасних технологій; у взаєминах із людьми, у практичному житті; при виборі професії та оцінюванні своєї готовності до навчання тощо [1, с. 8-14].

Головною ідеєю компетентнісного підходу є компетентнісно-орієнтована освіта, яка спрямована на комплексне засвоєння різних знань та способів практичної діяльності, завдяки яким людина успішно реалізує себе в різних галузях своєї професійної діяльності, набуває соціальної самостійності, стає мобільною та кваліфікованою, вільно орієнтується в навколишньому середовищі та успішно вирішує складні завдання.

Однією з умов ефективної технічної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання у галузі харчових виробництв є формування у них інженерно-технічної галузевої компетентності, що передбачає засвоєння студентами певних професійних знань, відпрацювання умінь і навичок, а також формування професійно значущих якостей особистості, що є необхідними для здійснення подальшої професійної діяльності, зокрема: володіння знаннями типових технологічних процесів і режимів харчових виробництв та здатність проводити відбір обладнання, що відповідає особливостям виробництва і технологічним вимогам, забезпечуючи високу якість продукції та скорочення матеріальних і трудових ресурсів на її виготовлення; здатність встановлювати поопераційний маршрут виготовлення продукції, контролювати операції технологічної послідовності та розробляти апаратурно-технологічні схеми, нормативно-технологічну документацію і впроваджувати нові рецептури і прогресивні технології.

Для формування інженерно-технічної галузевої компетентності в майбутніх фахівців у процесі вивчення дисципліни «Загальні технології харчових виробництв», для її розробки пропонуємо наступні кроки:

1) Визначити мету і завдання навчальної дисципліни на основі компетентнісного підходу.

Метою дисципліни «Загальні технології харчових виробництв» є отримання студентами знань у питаннях, пов'язаних із переробною та харчовою промисловістю України, технологією та технікою окремих її галузей. Базовими завданнями буде формування знань студентів в галузі харчових технологій, продуктів із сировини рослинного та тваринного походження, основних показників їх якості; оволодіння науковими основами технологічних процесів в харчовій промисловості, вивчення властивостей основної та додаткової сировини і технологій окремих харчових виробництв.

2) Розробити компетентнісно-орієнтовану програму навчальної дисципліни, визначити обсяг кредитів для кожного модуля, залежно від його трудомісткості.

З метою реалізації структурно-логічної схеми підготовки майбутніх фахівців професійної освіти визначити місце навчальної дисципліни «Загальні технології харчових виробництв» у плані підготовки та її обсяги наступним чином:

Форма навчання	Семестр	Кількість годин					Семестрова атестація
		Всього кредитів/ годин	Аудиторні години			Самостійна робота студентів	
			Всього аудиторних	Лекційні	Лабораторні		
денна	IV	3/90	51	20	31	39	
	V	3/90	45	17	28	45	
	VI	3/90	30	12	18	60	
	VII	3/90	33	13	20	57	екзамен

3) Розробити модулі дисципліни «Загальні технології харчових виробництв» та їх змістове наповнення.

Модуль I. Загальні основи харчових технологій.

Теми: Вступ. Інноваційні технології та проблеми галузей сучасної харчової промисловості. Наукові основи технологічних процесів в харчовій промисловості. Характеристика структури харчових виробництв

Модуль II. Технологія харчових продуктів з рослинної сировини.

Теми: Технологія круп та борошна. Технологія цукру, какао, шоколаду. Технологія крохмалю та крохмальних продуктів. Технологія хліба та хлібобулочних виробів. Технологія макаронних виробів. Технологія цукристих кондитерських виробів. Технологія борошняних кондитерських виробів. Технології чаю, кави, прянощів та приправ.

Модуль III. Технологія харчових продуктів з сировини тваринного походження.

Теми: Технологія жирів та олій. Технологія м'ясних продуктів. Технологія риби і морепродуктів. Технологія молока і молочних продуктів.

Модуль IV. Технологія напоїв та інших продуктів.

Теми: Технологія хлібопекарських дріжджів, комбікормів. Технологія етилового спирту і лікеро-горілчанних виробів. Технологія виноградних вин. Технологія пива та квасу. Технологія безалкогольних напоїв. Технологія консервування плодів та овочів.

Очевидно, що реалізація змісту навчальної дисципліни відбувається при застосуванні певної методики навчання. Отже, необхідно у подальшому:

4) Спроектувати навчальний процес, який передбачає розробку змісту лекцій з використанням відеоматеріалів, завдань для індивідуальної та самостійної роботи студентів, педагогічних, дидактичних і методичних завдань, що розв'язуються на лабораторних заняттях (проблемні та розвивальні методи навчання).

5) Використати методи навчання, що моделюють зміст діяльності майбутнього фахівця: розв'язання ситуаційних завдань, навчальні екскурсії на харчові підприємства, результатом яких будуть проведення конференцій та дискусій тощо (інтерактивні та проблемні методи навчання).

6) Організувати самостійну навчальну діяльність студентів як поетапну науково-дослідну роботу, спрямовану на розв'язання певних проблемних ситуацій, які можуть бути реалізовані в доповідях на студентських конференціях, тезах чи статтях у фахових виданнях (методи проектного навчання та інформаційних технологій).

7) Проводити вхідний та модульні контролі знань, результати яких будуть допуском до екзамену.

Оскільки, навчальна дисципліна «Загальні технології харчових виробництв» відноситься до технічних дисциплін, то одним із методологічних підходів до процесу підготовки майбутніх фахівців можна виділити технологічний підхід, перші спроби впровадити якого на практиці зробили Т.А. Ільїна та М.В. Кларін близько двадцяти років тому під час аналізу іноземного досвіду.

Технологізація навчального процесу в сучасній вітчизняній та закордонній педагогіці пов'язана з пошуком таких педагогічних підходів, які могли б перетворити навчання і виховання у своєрідний виробничо-технологічний процес з гарантованим результатом [2], оскільки на сьогодні вчені підкреслюють, що в освіті мають місце кризові явища, які є наслідком відставання її від науки і виробництва.

Технологічний підхід до навчання передбачає: чітке формулювання навчальних цілей, орієнтованих на досягнення кінцевого результату; підготовку навчальних матеріалів та організацію навчання в відповідності з навчальними цілями; оцінку поточних результатів, корекцію навчання, спрямовану на досягнення поставлених цілей; заключну оцінку результатів.

Важливим аспектом у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання є діагностика та контроль якості засвоєння знань студентів. Основні методи контролю, які можна використати при викладанні навчальної дисципліни «Загальні технології харчових виробництв» – це усні методи, вхідний та модульний контролі, оцінювання, тестування.

В освіті мова йде про освітнє середовище в різних його модифікаціях як педагогічну умову підготовки майбутніх фахівців. В умовах вищої освіти мається на увазі перш за все навчальне середовище (або середовище навчання). У спеціальній літературі наголошується, що поняття «навчальне середовище» конкретніше, ніж освітнє середовище: в освітньому середовищі може існувати безліч навчальних середовищ, які, на відміну від освітнього середовища, завжди спеціально організуються.

Навчальне середовище – це структурно упорядкована множина засобів навчання, які застосовуються для забезпечення навчального процесу [8].

Засоби навчання є компонентами навчального середовища. Наразі відсутня єдина точка зору щодо тлумачення зазначеного терміну (навчальне середовище, інформаційно-навчальне середовище навчального закладу, інформаційно-освітнє середовище тощо). Зміст його звужується і розширюється

залежно від контексту вживання. Тож обмежимося розумінням терміну «навчальне середовище» за Ю.Жуком – це фізичний простір, в якому відбувається навчальний процес [9].

В процесі вивчення дисципліни «Загальні технології харчових виробництв», основною ціллю якої є отримання знань з харчових технологій, для її ефективного засвоєння потрібні навчально-виробничі та навчально-дослідні лабораторії оснащені спеціальним обладнанням для виконання лабораторних робіт. Результативним буде перегляд відео-лекцій. Також важливе значення має безпосередня участь майбутніх фахівців у технологічному процесі. Результативні і заняття на харчових підприємствах, які дають можливість студентам стати учасниками виробничих процесів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, можна зробити висновок, що наразі проблема методологічних підходів в системі вищої освіти є актуальною. Конкретизуючи дану проблему, можна стверджувати, що у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання у харчовій галузі важливим елементом є визначення компетентнісного, технологічного підходів та підходів до навчального середовища, які можуть оптимізувати цей процес, зробити його більш ефективним і відповідним до потреб суспільства.

Дане дослідження не вичерпує всіх аспектів цього важливого питання. До подальших напрямів дослідження вважаємо за доцільне віднести можливість поєднання методологічних підходів в теорії і практиці та їх реалізацію в професійній підготовці майбутніх фахівців.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Болотов В.А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе / В.А. Болотов, В.В. Сериков // Педагогика. – 2003. – №10. – С. 8–14
2. Використання освітніх технологій як засіб модернізації освіти у вищих навчальних закладах МВС України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [Держава і право: проблеми становлення і стратегія розвитку]. (м.Суми, 17-18 травн. 2008 р.) Ч. II. – С.: вид.-вироб. підприємство «Мрія-1», ТОВ 2008. – 340с.
3. Кукуев А.И. Андрагогический подход в образовании. / А.И. Кукуев, В.А. Шевченко // Материалы учебно-методического пособия «Современные подходы в образовании» – Ростов-на-Дону.: ИПО ПИ ЮФУ, 2010.
4. Самохвалова С.Ю. Методологические и теоретические аспекты исследования воспитания в системе высшего профессионального образования / С.Ю. Самохвалова // Известия Южного Федерального Университета. – 2008. – №3. – С.48-58.
5. Селевко Г.К., Энциклопедия образовательных технологий: В 2 т. Т.1. М.: НИИ школьных технологий, 2006. – 816 с.
6. Советский энциклопедический словарь. – М.: Большая российская энциклопедия, 2002. – 687 с.
7. Философский энциклопедический словарь. – М.: Сов. Энциклопедия, 1983 – 834 с.
8. http://www.kneu.dp.ua/oef/uploads/zak_kneu_200306.pdf
9. <http://uastudent.com/navchalno-metodychne-zabezpechennja-zakladu>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Стогній Аліна Юрївна – викладач кафедри промислової інженерії та сервісу Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Наукові інтереси: методика навчання загальних технологій харчових виробництв майбутніх педагогів професійного навчання

УДК 37. 65. 78

ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Зоя ТКАЧЕНКО (Кіровоград)

У статті розглядаються основні методи формування вокальних компетенцій майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях з постановки голосу а також здійснюється огляд розспівок на різні види техніки, які є найбільш ефективними в процесі підготовки голосового апарату виконавця до якісного співу.

Ключові слова: майбутні учителі музичного мистецтва, методи вокального розвитку, вокальні компетенції.

Постановка проблеми. В умовах розвитку вищої школи пріоритетного значення набувають процеси оновлення змісту та методів навчання студентів. Зокрема, в царині музичної освіти особливо важливими постають питання вдосконалення фахової підготовки майбутніх учителів музики, одним із провідних компонентів якої виступає формування комплексу музично-виконавських знань, умінь та навичок студентів.

Реформування освітньої сфери вимагає від учителів творчого самовиявлення, фахової компетентності, здатності до саморозвитку та самоосвіти для забезпечення високого рівня освіченості, особистісного й духовного становлення своїх учнів. Значне місце у професійній підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва посідає вокально-методична підготовка, яка формує музичну культуру особистості і потребує постійного вдосконалення.